

Turinys

Autoriaus žodis • 9

I Ž A N G A

„Lipkite iš mašinos!“ • 11

Pirma dalis

ŠNIPAI IR DIPLOMATAI: DU GALVOSŪKIAI

PIRMAS SKYRIUS

Fidelio Castro kerštas • 25

ANTRAS SKYRIUS

Pažintis su fiureriu • 34

Antra dalis

IŠANKSTINIS TIKĖJIMAS

TREČIAS SKYRIUS

Kubos karalienė • 55

KETVIRTAS SKYRIUS

Šventasis kvaišelis • 85

PENKTAS SKYRIUS

Bylos analizė: berniukas duše • 101

Trečia dalis

SKAIDRUMAS

ŠEŠTAS SKYRIUS

Klaidinga išvada dėl „Draugų“ • 133

SEPTINTAS SKYRIUS

(Trumpas) Amandos Knox bylos paaiškinimas • 152

AŠTUNTAS SKYRIUS

Bylos analizė: brolijos vakarėlis • 168

Ketvirta dalis

PAMOKOS

DEVINTAS SKYRIUS

KSM: kas nutinka, kai nepažįstamasis – teroristas? • 209

Penkta dalis

SĄSAJA

DEŠIMTAS SKYRIUS

Sylvia Plath • 235

VIENUOLIKTAS SKYRIUS

Atvejo analizė: Kanzas Sičio eksperimentai • 262

DVYLIKTAS SKYRIUS

Sandra Bland • 275

Padėka • 303

Pastabos • 304

Rodyklė • 337

Autoriaus žodis

Prieš daugelį metų tėvams atvykus į Niujorką manęs aplankyti, nusprendžiau juos apgyvendinti viešbutyje „Mercer“. Tai buvo smagi išdaiga. „Mercer“ – prašmatnus, išskirtinis viešbutis, kuriam apsisloja įžymybės ir žvaigždės. Mano tėvams, o ypač tėvui, tokie dalykai nelabai rūpėjo. Jis nežiūrėjo televizijos, nevaikščiojo į kiną ir nesiklausė popmuzikos. Paklaustas apie žurnalą *People*, jis, ko gera, būtų pasakęs, kad tai – antropologijos leidinys. Jo kompetencijos sritys buvo specifinės: matematika, sodininkystė ir Biblija.

Pakviečiau tėvus vakarienės ir atvykęs jų pasiimti pasiteiravau tėvo, kaip praleido dieną.

– Puikiai! – atsakė jis.

Pasirodo, popietę jis praleido šnekučiuodamasis su kažkoku vyruku vestibulyje. Tėvui tai buvo būdinga. Jis mėgo bendrauti su nepažįstamaisiais.

– Apie ką šnekėjotės? – paklausiau.

– Apie sodininkystę! – atsakė tėvas.

– O kuo jis vardu?

– Ai, neturiu supratimo. Tačiau žmonės visą laikąėjo prie jo norėdami kartu nusifotografuoti ir prašė pasirašyti ant mažų lapelių.

Jei esate Holivudo įžymybė ir prisimenate, kaip „Mercer“ viešbučio vestibulyje prieš daugelį metų plepėjote su barzdotu anglu, susisiekite su manimi.

Visiems kitiems siūlau apsvarstyti šią pamoką. Kartais smagiausias pokalbis su nepažįstamuoju – tas, kuris ir leidžia judviem likti nepažįstamiems.

„Lipkite iš mašinos!“

1.

2015-ųjų liepą jauna afroamerikietė Sandra Bland atvažiavo iš gimtosios Čikagos į mažą Teksaso miestelį netoli Hiustono. Ji dalyvavo pokalbyje dėl darbo Preri Vju A&M universitete, kurį prieš kelerius metus buvo baigusi ir pati. Sandra buvo aukšta, krintanti į akis mergina, o jos charakteris atitiko išvaizdą. Koledže ji priklausė seserijai „Sigma Gamma Rho“ ir grojo žygiuojančiame orkestre. Savanoriavo senjorų grupėje ir *YouTube* kanalu „Kalba Sandy“ reguliariai publikavo trumpus, įkvepiančius vaizdo įrašus, kurie dažnai prasidėdavo žodžiais „Labas rytas, mano gražuoliai karaliai ir karalienės“.

Šiandien pabudusi šloviniu Viešpatį, garbinu Jo vardą. Žinoma, dėkoju Jam ne tik todėl, kad šiandien mano gimtadienis, kad augu, dėkoju Jam už kiekvieną Jo dovaną. Tiesiog apžvelgdama pastaruosius ir visus dvidešimt aštuonerius metus, kuriuos pragyvenau šioje žemėje, dėkoju už viską, ką Jis man parodė. Nors kartais ir klysdavau, ne kartą susimoviau – Jis vis tiek myli mane, todėl noriu, kad tie karaliai ir karalienės, kurie manęs klausosi, žinotų – Jis myli ir jus.

Ji gavo darbą Preri Vju ir jautėsi pakylėta. Lygiagrečiai ji ketino įgyti dar ir politologijos magistro laipsnį. Liepos 10-osios popietę mergina išvažiavo iš universiteto nusipirkti produktų, ir vos pasukusią į dešinę – išvažiavimą į greitkelį, juosiantį Preri Vju universiteto miestelį, ją sustabdė policijos pareigūnas: baltasis, trumpų tamsių plaukų trisdešimtmetis, prisistatęs kaip Brianas Encinia. Bent jau iš pradžių jis elgėsi mandagiai. Merginai jis paaiškino, kad persirikiuodama ji pamiršo parodyti posūkį. Ėmė jos klausinėti, o ji jam atsakinėjo. Kažkuriuo metu ji užsirūkė, bet Encinia paprašė užgesinti cigaretę.

Tolimesnis jų pokalbis, įrašytas pareigūno automobilio vaizdo kamera, *YouTube* buvo peržiūrėtas keletą milijonų kartų.

Bland: Esu savo automobilyje, kodėl turėčiau užgesinti cigaretę?

Encinia: Ką gi, dabar išlipkite.

Bland: Neprivalau lipti iš savo automobilio.

Encinia: Lipkite iš mašinos.

Bland: Kodėl aš...

Encinia: Lipkite iš mašinos!

Bland: Ne, jūs neturite teisės. Ne, neturite teisės.

Encinia: Lipkite iš mašinos.

Bland: Neturite teisės. Neturite teisės to reikalauti.

Encinia: Turiu teisę, dabar lipkite lauk arba pats jus ištrauksiu.

Bland: Atsisakau su jumis kalbėtis. Nurodysiu tik savo tapatybę. [*Kalba vienas per kitą*] Ketinate traukti mane iš automobilio todėl, kad neparodžiau posūkio?

Encinia: Išlipkite arba pats jus ištrauksiu. Įsakau jums teisėtai. Lipkite lauk arba ištrauksiu jus pats.

Bland: O aš skambinsiu savo advokatui.

Bland ir Encinia'os ginčas, regis, nesibaigs niekad. Emocijos tolydžio stiprėja.

Encinia: Aš jus iš ten ištrauksiu. [*Lenda į automobilio vidų*]

Bland: Gerai, išmesite mane iš mašinos? Ką gi, puiku.

Encinia: [*kviečiasi pagalbos*] 2547.

Bland: Nagi, pirmyn.

Encinia: Taip, tuoj. [*Sugriebia Bland*]

Bland: Nelieskite manęs!

Encinia: Lauk iš mašinos!

Bland: Nelieskite manęs. Nelieskite manęs! Nesu suimta, todėl neturite teisės manęs traukti iš mašinos.

Encinia: Suimu jus!

Bland: Suimate mane? Už ką? Už ką? Už ką?

Encinia: [*dispečeriui*] 2547 apskrities kelio 1098-oji atkarpa.

[*Nesigirdi*] Atsiųskite man pastiprinimą. [*Bland*] Lauk iš mašinos! Tuoj pat lauk iš mašinos!

Bland: Už ką mane sulaikote? Juk ketinate tik išrašyti baudos kvitą...

Encinia: Pasakiau lipti iš mašinos!

Bland: Už ką sulaikote? Jūs atidarėte mano...

Encinia: Įsakau jums teisėtai. Kitaip pats jus ištrauksiu.

Bland: Tai grąsinate mane ištraukti iš mano pačios automobilio?

Encinia: Lauk iš mašinos!

Bland: Ir ką tada man [*Kalba vienas per kitą*] padarysite?

Encinia: Pakratysiu jus! Lipkit! Tuoj pat! [*Išsitraukia elektros šoko įtaisą ir nukreipia į Bland*]

Bland: Oho, oho. [*Lipa iš automobilio*]

Encinia: Lipkit. Tučtuojau. Lauk iš automobilio!

Bland: Už neparodytą posūkį? Visa tai darote todėl, kad nepa-rodžiau posūkio?

Bland buvo suimta ir uždaryta į areštinę. Po trijų dienų savo kameroje ji nusižudė.

2.

Sandros Bland istorija nutiko keistame Amerikos viešojo gyvenimo tarpsnyje. Jis prasidėjo vėlyvą 2014-ųjų vasarą, kai policijos pareigūnas Fergusone, Misūryje, nušovė aštuoniolikmetį juodaodį Michaelį Browną. Jis, kaip įtariama, iš parduotuvės pavogė tik pakelį cigarų. Vėlesniais metais viena po kitos sekė garsios bylos, susijusios su policijos prievarta prieš juodaodžius. Šalyje vyko riaušės ir protestai. Įsikūrė žmogaus teisių judėjimas, organizacija „Black Lives Matter“ („Juodaodžių gyvybės svarbios“). Apie tai kalbėjo visa Amerika. Galbūt prisimenate kai kuriuos naujienose minėtus vardus. Baltimorėje už kišeninio peiliuko turėjimą buvo suimtas jaunas juodaodis Freddie Gray'us, kurį policijos automobilyje ištiko koma. Mineapolio priemiestyje policijos pareigūnas pareikalavo jauno juodaodžio Philando Castile pateikti savo draudimo dokumentus ir dėl nepaaiškinamos priežasties 7 kartus į jį šovė. Niujorke grupė policijos pareigūnų, įtarusių juodaodį Ericą Garnerį nelegalia cigarečių prekyba, suėmimo metu mirtinai jį uždusino. Šiaurės Čarlstone, Pietų Karolinoje, juodaodis Walteris Scottas buvo sustabdytas dėl neveikiančio galinio žibinto, spruko iš savo automobilio ir baltaodžio policijos pareigūno buvo mirtinai pašautas į nugarą. Scottas buvo nužudytas 2015 m. balandžio 4 d. Sandra Bland jam paskyrė epizodą savo kanale „Kalba Sandy“.

Labas rytas, mano gražuoliai karaliai ir karalienės... Nesu rasišė. Užaugau Ilinojuje, Villa Parko rajone. Buvau vienintelė juodaodė tarp baltųjų merginų komandos palaikymo grupėje... Juodaodžiai, šiame pasaulyje nebūsite laimingi, kol nesuprasite, kaip gyventi tarp baltųjų. Iš tiesų norėčiau, kad baltieji suprastų, jog mes, juodaodžiai, labai stengiamės... Ir tikrai negalime numoti ranka į situacijas, kuriose akivaizdu, kad juoda gyvybė

nesvarbi. Tiems, kurie nesupranta, kodėl jis bėgo, noriu pasakyti: po velnių, sprendžiant iš šiuo metu *rodomų naujienų*, gali ramiai stovėti, pasiduoti policininkams ir vis tiek tave gali nužudyti.

Po trijų mėnesių ji taip pat buvo negyva.

Bendravimas su nepažįstamaisiais – tai bandymas suprasti, kas iš tiesų tą dieną nutiko greitkelio šalikelėje Teksaso valstijoje.

Ar verta rašyti ištisą knygą apie tai, kaip eismo pažeidimas pakrypo nelemta linkme? Verta, nes karštos visuomenės diskusijos šia tema buvo bergždžios. Viena pusė gvildeno rasizmo temą, į bylą žiūrėdama iš 3 000 m aukščio. Kita pusė ištyrė smulkiausias atvejo detales per padidinamąjį stiklą. Kas per žmogus buvo policijos pareigūnas? Ką konkrečiai jis darė? Viena pusė matė mišką, bet nematė medžių. Kita pusė matė medžius, bet nematė miško.

Savaip teisios abi pusės. Išankstinis nusistatymas ir neišmanymas – veiksniai, paaiškinantys socialinę disfunkciją Jungtinėse Valstijose. Tačiau ką daryti su šiomis problemomis, kad tai neapsiribotų vien nuoširdžiu pažadu kitą kartą stengtis labiau? Yra blogų policininkų. Yra šališkų policininkų. Konservatoriams labiau patinka pirmoji interpretacija, liberalams antroji. Galiausiai, abi pusės nuvertina viena kitą. Policijos pareigūnai šioje šalyje vis dar žudo žmones, tačiau šios mirtys jau nėra svarbiausios naujienos. Įtariu, jog turėjote šiek tiek pagalvoti, kad prisimintumėte, kas buvo toji Sandra Bland. Po kurio laiko pamirštame šiuos ginčus ir grįžtame prie savų reikalų.

Tačiau aš nenoriu grįžti prie savų reikalų.

3.

Šešioliktame amžiuje įvyko veik septyniasdešimt karų, kuriuose dalyvavo Europos tautos ir šalys. Danai kovojo prieš švedus. Lenkai kovojo prieš kryžiuočių riterius. Otomanai kovojo prieš venecijiečius. Ispanai kovojo prieš prancūzus, ir taip toliau. Jei ieškotume nesibaigiančio konflikto modelio, suprastume, kad nesiliaujančios kovos dažniausiai kildavo tarp kaimynų. Susigrumdavo kaimynai, nuo seno gyvenę abipus sienos, arba kraujas imdavo lietus ties sienų ribomis: 1509 m. Otomanų karas kilo tarp dviejų brolių. Didžiąją žmonijos istorijos dalį susidūrimai, priešiški arba ne, retai vykdavo tarp nepažįstamųjų. Susitikę ir susikovę žmonės dažnai tikėjo tą patį Dievą, panašiais būdais statė savo namus ir miestus, tais pačiais ginklais ir pagal tas pačias taisykles kariavo karus.

Tačiau kruviniausias šešioliktojo amžiaus konfliktas netilpo į tokius rėmus. Kai ispanų konkistadoras Hernánas Cortésas susitiko su actekų valdovu Montesuma II, abi šalys viena apie kitą nieko nežinojo.

Cortésas išsilaipino Meksikos pakrantėje 1519-ųjų vasarį ir lėtai skynėsi kelią link actekų sostinės Tenočtitlano. Išvydę miestą atvykėliai tiesiog apstulbo. Reginys buvo nepaprastas – miestas buvo žymiai didesnis ir įspūdingesnis už bet kokią kitą, kokią Cortésas su savo vyrais buvo regėję Ispanijoje. Tai buvo miestas saloje, su žemynine teritorija sujungtas tiltais ir išvagotas kanalų. Jame buvo galima rasti didelių bulvarų, įmantrių akvedukų, klestinčių turgaviečių, žvilgiu, baltu tinku puoštų šventyklų, viešųjų parkų ir net zoologijos sodą. Tai buvo idealiai švarus miestas, žmogui, užaugusiam purviniuose viduramžių Europos miestuose, turėjęs atrodyti kaip stebuklas.

„Pamatę tiek daug ant vandens pastatytų miestų ir kaimų, kitų puikių miestų sausumoje, negalėjome jais atsigėrėti ir sakėme, kad

tai tarsi kokie kerai, – prisiminė vienas iš Cortésio pareigūnų Bernalis Díasas del Castillo. – Kai kurie netgi klausinėjo, ar tai, ką matome, nėra sapnas... Nežinau, kaip aprašyti tuos visus negirdėtus ir net sapnuose neregėtus dalykus.“

Ispanus actekų diduomenės atstovai sutiko prie Tenočtitlano vartų ir nuvedė pas Montesumą. Tai buvo neįsivaizduojamai didingas valdovas, jį nešė sėdintį auksu ir sidabru siuvinėtame, gėlių ir brangiųjų akmenų girliandomis papuoštame palankine. Vienas iš jo dvariškių šluodamas žemę ėjo procesijos priekyje. Cortésas nulipo nuo žirgo. Montesumos palankiną tarnai nuleido ant žemės. Cortésas, kaip tikras ispanas, priėjo apkabinti actekų vadą, tačiau buvo sustabdytas Montesumos palydovų. Niekam nebuvo leista *apkabinti* Montesumos. Užuoat apsikabinę, vyrai vienas kitam nusilenkė.

„Ar tai jis? Ar tu Montesuma?“

Montesuma atsakė: „Taip, aš ir esu jis.“

Dar joks europietis nebuvo įkėlęs kojos į Meksiką. Dar joks actekas nebuvo matęs europiečio. Cortésas ničnieko nežinojo apie actekus, išskyrus tai, kokį turtingą ir nepaprastą miestą jie buvo pastatę. Montesuma ničnieko nežinojo apie Cortésą, išskyrus tai, kad šis įžūliai įsibrovė į actekų karalystę, kad jo kariai apsiginklavę keistais ginklais ir joja dideliais keistais gyvūnais, kurių actekai iki tol nebuvo matę.

Tad ar verta stebėtis, kad Cortésio ir Montesumos susitikimas tiek šimtmečių žavėjo istorikus? Tais laikais – prieš 500 metų – kai pirmieiviai pradėjo skrosti vandenynus ir ėmė rengti ekspedicijas į nepažįstamas teritorijas, radosi visiškai naujo tipo žmonių kontaktai. Suprantama, kad Cortésas ir Montesuma norėjo pasikalbėti, nors vienas apie kitą visiškai nieko nežinojo. Cortésas paklausė: „Ar tai jis?“, nes negalėjo kreiptis tiesiogiai. Jis mokėjo tik ispanų kalbą, todėl atsivedė du vertėjus. Viena iš jų buvo Malinche – in-

dėnė moteris, ispanų pagauta prieš kelis mėnesius. Ji mokėjo actekų, arba nahuatlių, ir majų – Meksikos teritorijos, kurioje Cortésas pradėjo savo kelionę – kalbą. Be to, su Cortésu keliavo ispanas vienuolis Cherónimo del Aguilaras, kurio laivas sudužo Jukatane. Čia gyvendamas jis išmoko majų kalbą. Taigi, Cortésas su Aguilaru kalbėjo ispaniškai. Aguilaras vertė į majų kalbą Malinche, o Malinche vertė Montesumai į nahuatlių kalbą. Tuomet Montesuma atsakė: „Taip, aš ir esu jis“, ir ilgo vertimo grandinė judėjo į kitą pusę. Pakankamai lengvas tiesioginis bendravimas, prie kurio per savo gyvenimą buvo pripratę abu pašnekovai, staiga tapo beviltiškai sudėtingas*.

Cortésas buvo nuvestas į vienus iš Montesumos rūmų – vietą, kurią Aguilaras vėliau aprašė kaip turinčią „nesuskaičiuojamą gausybę kambarių, prieškambarių, nuostabių salių, čiužinių su puošniais apdangalais, odinių ir medžio pluošto pagalvių, pūkinių antklodžių bei žavingų balto kailio chalotų“. Po vakarienės Montesuma vėl pasirodė Cortéso vyrams ir pasakė kalbą. Iš karto kilo nesusipratimas. Montesumos žodžiai buvo išversti ispanams taip, tarsi actekų valdovas būtų prisipažinęs neregėtą dalyką: jis tikis, kad Cortésas esąs dievas, kad išsipildė senovinė pranašystė, jog ištremta dievybė vieną dieną grįšianti iš rytų. Todėl jis pasiduo-dantis Cortésui. Galite įsivaizduoti Cortéso reakciją: šis didingas miestas dabar tapo jo.

Bet ar tikrai tą Montesuma turėjo omenyje? Nahuatlių, arba actekų, kalba turi ypatingą pagarbų kalbėjimo stilių. Tokia kara-

* Mintį, kad Montesuma laikė Cortésą dievu, pagrįstai demaskavo istorikė Camilla Townsend ir kiti. Townsend manymu, greičiausiai tai buvo tik nesusipratimas, kilęs dėl fakto, kad nahuatlietis, kreipdamasis į Cortésą ir jo vyrus, vartojo žodį *teotl*, kurį ispanas išvertė kaip „dievas“. Tačiau Townsend mano, kad šį žodį jie vartojo tik todėl, kad „kaip nors turėjo įvardyti ispanus ir negalėjo rasti žodžių, kaip juos pavadinti <...>. Nahuatliečių visatoje, kokia ji buvo iki to laiko, žmogų visada skirdavo pagal tai, iš kokio jis kaimo ar rajono, arba, konkrečiau, kaip žmogų, kuris atlieka tam tikrą socialinį vaidmenį (duoklės rinkėjas, princas, tarnas). Tačiau šių tvykėlių nebuvo galima priskirti prie nieko“.

liška asmenybė kaip Montesuma turėjo kalbėti tam tikru stiliumi, grindžiamu tokiomis kultūrinėmis tradicijomis, pagal kurias kilmingųjų statusas perteikiamas apsimestiniu nuolankumu. Nahuatlių kalbos žodis *kilmingasis*, pasak istoriko Matthew Restallio, tapatus žodžiui *vaikas*. Apibūdindamas save kaip mažą ir silpną, Montesumos rango valdovas iš tikrųjų subtiliai atkreipė dėmesį į tai, kad yra gerbiamas ir galingas.

Restallis rašo:

Akivaizdu, kad neįmanoma tokios kalbos išversti adekvačiai. Kalbantysis dažnai privalėjo kalbėti priešingai tam, ką turėjo galvoje. Tikroji prasmė buvo koduojama pagarbos formulėmis. Ne tik mažai tikėtina, kad tokia kalba, kokią pasakė Montesuma, pasiklydusi vertimo niuansuose ir iškraipyta kelių interpretuotojų, <...> būtų teisingai suprasta – visai gali būti, kad prasmė buvo apversta aukštin kojomis. Jei tai tiesa, Montesumos kalba buvo ne jo nuolankumo ženklas, bet sutikimas priimti ispanų nuolankumą.

Tikriausiai iš istorijos pamokų mokykloje prisimenate, kaip baigėsi Cortésio ir Montesumos susidūrimas. Cortésas paėmė Montesumą įkaitu, o paskui nužudė. Tarp dviejų civilizacijų užvirė karas. Žuvo net dvidešimt milijonų actekų – tiesiogiai, nuo ispanų rankos, arba netiesiogiai, nuo ligų, kurias šie atsinešė. Tenočtitlanas buvo sugriautas.

Cortésio įsiveržimas į Meksiką padarė pradžią katastrofiškos kolonijų plėtros erai. Tuo pat metu jis atvėrė kelią naujam ir aiškiai moderniam socialinės sąveikos modeliui. Šiandien nuolat susiduriame su žmonėmis, kurių pažiūros, įsitikinimai ir socialinė aplinka skiriasi nuo mūsų. Šiuolaikinis pasaulis nebėra du broliai, kovojantys dėl Otomanų imperijos valdymo. Tai keleto sluoksnių vertimuose pasiklydę ir sunkiai vienas kitą suprantantys Cortésas

ir Montesuma. Knyga *Bendravimas su nepažįstamaisiais* – apie tai, kodėl esame tokie prasti vertėjai.

Tolesniuose skyriuose siekiama suprasti vis kitą nepažįstamojo problemos aspektą. Tikriausiai būsite girdėję daugelį čia minimų pavyzdžių – jie paimti iš naujienų. Šiaurės Kalifornijos Stanfordo universiteto pirmakursis studentas Brockas Turneris vakarėlyje sutinka merginą, o vakarui dar nepasibaigus jį jau su laiko policija. Buvęs Pensilvanijos valstijos universiteto futbolo komandos trenerio asistentas Jerry'is Sandusky'is pripažįstamas kaltu dėl pedofilijos, o mokyklos prezidentas ir jo pavaduotojai – bendrininkavę atliekant nusikalstamas veikas. Skaitysite apie šnipę, kurios metų metus nenutvėrė aukščiausio rango Pentagono pareigūnai, apie vyrą, kuris „nugramzdino“ rizikos draudimo fondo vadovą Bernardą Madoffą, apie neteisingą nuosprendį mainų programos studentei Amandai Knox ir apie poetės Sylvia'os Plath savižudybę.

Visais minėtais atvejais susijusios šalys rėmėsi strategijomis, kurios turėjo padėti suprasti kitos pusės žodžius ir ketinimus. Tačiau kiekviename iš šių atvejų įvykiai pakrypo labai bloga linkme. Knygoje *Bendravimas su nepažįstamaisiais* noriu pasigilinti į šias strategijas – jas analizuoti, kritikuoti, išsiaiškinti jų kilmę ir suprasti, kaip jas patobulinti. Knygos pabaigoje grįšiu prie Sandros Bland, nes įvykis kelkraštyje turi kažką tokio, kas turėtų neduoti mums ramybės. Pagalvokite, kaip turėjo būti *sunku*. Sandra Bland nebuvo kažkas, ką Brianas Encinia pažinojo savo kaimynystėje ar gatvėje. Tai būtų paprasta: „*Sandrute! Kaip laikaisi? Kitą kartą būk atsargesnė.*“ Vietoj to turime Bland iš Čikagos ir Encinia'ą iš Teksaso, vyrą ir moterį, baltaodį ir juodaodę, policijos pareigūną ir civilę, vieną ginkluotą, o kitą neginkluotą. Vienas kitam jiedu buvo tikri nepažįstamieji. Jei kaip visuomenė būtume supratingesni, jei būtume pratę dažniau pamąstyti, koks mūsų požiūris į nepažįs-

tamuosius ir kaip mes su jais bendraujame, Sandros gyvenimas nebūtų pasibaigęs Teksaso kalėjimo kameroje.

Bet prieš pradėdamas pasiūlysiu du galvosūkius apie nepažįstamuosius – pradedant istorija, kurią prieš daugelį metų Vokietijoje apklausų kambaryje papasakojo vyras, vardu Florentino Aspillaga.